

ETXEZ ETXEKO LANGILEAK BORROKAN

EHUNKA LANGILE KALERA ETA HEMEN EZ DA EZER GERTATZEN

Greban eta protestan dira etxez etxeko langileak. Sektore prekario eta feminizatuaren aje gehienak dituzte: lan fisiko gogorra ez da aintzat hartzen; erakundeei merkeago ateratzen zaie senideei prestazio ekonomikoak ematea edo emakume atzerritarrak sektorean aritzea; ez dute igandetako plusik. Eraikuntzako enpresak sartu dira sektorean, menpekotasuna duten pertsonak artatzea zer den ez dakiten azpikontratak.

TESTUA | MALEN ALDALUR AZPILLAGA @malenaldalur
ARGAZKIA | LUIS JAUREGIALTZO / FOKU

Pili Larrañagak, Jone Fernándezek eta Ana Martínezek Donostiako Garbialdi enpresarentzat egiten dute lan. LAB sindikatuko kideak dira. Alicia Graña, berriz, Bizkaiko etxez etxeko zerbitzueta ari da eta CCOO sindikatuko arduraduna da. “Lanbide feminizatu da gurea, eta ondorioz, prekarioa ere bai”, dio Grañak. Bat datoz Larrañaga, Fernández eta Martínez. Azken hiruak iazko irailetik ari dira protestan beraien lan eskubideak hobetzeko asmoz.

Etxez etxeko laguntza zerbitzua lehiaketara atera du Donostiako Udalak. Aurretik, hitzarmena adostu eta sinatu nahi zuten Garbialdi enpresarekin. Hainbat saiakeraren ondoren, eta enpresak inolako aurrerapausorik ez zuela ematen ikusita, greba mugagaberako deia egin zuten: “Sindikatuaren eskariak gehiegizkoak zirela esaten ziguten, baina ez zuten bestelako proposamenik egiten”. Azkenean, ez dute akordiorik lortu. Iker Beristain LABeko ordezkariak azaldu du lau enpresa aurkeztu direla lehiaketara eta badirudiela Aztertzen enpresak irabaziko duela: “Aztertzen enpresa egon zen Garbialdiren aurretik eta langileek diote horiekin harremana nabarmen hobe zela; txarrenetatik aukera onena

dela esan genezake”. Beraz, esperantzatsu daude lehiaketa Aztertzenek irabaziko balu, hitzarmen berri bat sinatzeko aukera egon daitekeelako.

Baina zeintzuk dira Donostiako etxez etxeko langileek hitzarmenean jasotzea nahiko lituzketen hobekuntzak? Esaterako, soldataren igoera: 1.500 eurotik behera irabazten dutenei 30 euro gehiago eta 1.500 eurotik gora irabazten dutenei 15 euro gehiago. Asteazkenean ari direnek astelehenean larunbatera egiten dute lan, bada lan astea astelehenean ostiralera izatea nahi dute. Asteburuetako langileei ez diete gehiago ordaintzen igandeetan lan egiteagatik.

Zerbitzu arteko desplazamendua ordaintzea eskatzen dute. Honela azaldu du Beristainek: “Zuk egunean ordubeteko zazpi zerbitzu badituzu, zazpi ordu ordaintzen dizkizute, baina lanean agian bederatzia pasatzen dituzu”. Horregatik, langileak behartuta daude hamaika orduz libre egotera. Larrañagak kontatu du berak Donostiako Amara auzo inguruan egiten duela lan eta Amara, Loiola, Martutene eta Aieteko zati bat egin behar izaten dituela: “Autobusez batetik bestera joaten denbora asko behar izaten dut”. Martínez ere hala ibiltzen da Gros

auzoan punta batetik bestera. Bertan behera geratzen diren zerbitzuak ez dizkiete ordaintzen: “15:00etan etxe batera joan behar bazara, baina menpekotasuna duen pertsona ospitalean badago, hurrengo zerbitzura arte zain egon behar duzu eta denbora zati hori ez dute kontuan hartzen”. Egoera onartezina dela dio Beristainek: “Garbiketako lan hitzarmenean, esaterako, jasota geratzen da”.

Bizkaian egoera bestelakoa dela azaldu du Grañak: “Gipuzkoan ez bezala, guk lurralde-hitzarmena daukagu, eta ondorioz, baldintza hobeak dira”. Hala ere, ez daude kontentuz: “Hobekuntza sozial ugari aldarrikatzen ditugu”. Sektorean lanean ari den %99 emakumezkoa dela dio eta uste du horrek “ezinbestean” darrakarela lanbidearen “prekarietatea eta prestigiorik eza”. Donostiako etxez etxeko langileen kasuan ere antzera gertatzen da: 350 langile daude eta horietatik 15 dira gizonezkoak.

Ondoko adibidea jarri du Grañak: “Gure lana fisikoki oso gogorra da, pisu handia jaso behar izaten dugu, baina horregatik ez daukagu inolako onurarik. Fisikoki gogorrak diren lan maskulino askotan, adibidez, lehenago jubilatzen dira”. Lanbide feminizatu izateak es-

KALEAN BORROKAN. AZKENALDIAN GERO ETA SEKTORE FEMINIZATU ETA PREKARIZATU GEHIAGO ARI DIRA PROTESTAN. ARGAZKIKOAK BIZKAIOK ETXEZ ETXEKO LANGILEAK DIRA, 2018KO OTSAILEAN BILBON.

fortzu hori guztia ikusezin bihurtzen duela uste du: “Jendea altxatu behar izaten dugu ohetik, garbitu eta mugitu, eta gehienetan geuk bakarrik, inolako laguntzarik gabe”.

PRESTAZIO EKONOMIKOA SENIDEA ETXEAN ZAINTEKO?

Erakundeen jarrera kritikatzeko ere beharrezkoa dela dio: “Azken urteetan gure enpresak 500 langile kanporatu ditu. Nola liteke? Menpekotasuna duten gero eta pertsona gehiago ditugu eta haiek zaintzeko gero eta langile gutxiago?”. Uste du erakunde publikoak –batzuetan udala eta besteetan aldundia– ardura gizartearengan uzten ari direla. “Etxez etxeko zerbitzuak eskaintzea baino merkeago ateratzen zaie familiei prestazio ekonomikoa ematea menpekotasun egoeran dagoen pertsonaren zaintzaz beraiek arduratu daitezten”. Gaineratu du, gehienetan, emaztea, ama, ahizpa, arreba edo alaba izaten direla: “Edo bestela, emakume atzerritarra kontratatuko dute oraindik eta baldintza okerragoetan lan egiteko”.

Hori zaintza arloan eta lanbide feminizatuetan baino ez dela gertatzen uste du Grañak: “Esate baterako, kale garbi-

tzaileak udalak kontratatzen ditu eta ez diete herritarrei diru prestazioa ematen beraiek arduratu daitezten euren kale zatia garbitzeaz, ezta?”. Bestalde, horrelako sektore batean 500 lanpostu galdu arren kalean ez dela nabaritzen salatu du: “Zer gertatzen da ontzirolekin? Hainbat langile kaleratzen dituzte eta jende guztia kalera ateratzen da”.

Donostiako etxez etxeko langileek ere uste dute erakundeek “arduratsua” jokatu beharko luketela. “Beraiek azpikontratatzen dituzte etxez etxeko laguntzaz arduratuko diren enpresak, 10 milioi euro ematen dizkiete, eta ez daukate zeresanik beraien erabakietan?”.

PERTSONEKIN ALA ADREILUEKIN LANEAN?

Etxez etxeko zerbitzuez arduratzen diren enpresa asko eraikuntzako enpresak direla gogorarazi dute Beristainek eta Grañak: “Nola liteke? Guk pertsonekin egiten dugu lan eta horiek uste dute adreiluekin gabiltzala”. Ildo berean hitz egin du Larrañagak ere: “Pertsonekin aritzen gara horrek dakarren zama guztiarekin, batzuentzat beraien bizitzetako pertsona garrantzitsuenak bihurtzen gara”.

Lana fabrian ariko balira moduan antolatzen badiete ere, Fernándezek, Larrañagak eta Martínezek behin eta berriro errepikatu dute pertsonekin egiten dutela lan, eta gainera, beraien etxeetan: “Jendearen etxeetara sartzen gara, beraien bizitzetako ateak irekitzen dizkigute eta harremanak sortzen ditugu”, azaldu dute. Gaineratu dute teknikoak pasatzen diren arren, edo gizarte laguntzailearengana jo dezaketen arren, beraiek direla egunero mendekotasuna duten pertsonekin –eta horien familiekin– ordu luzez egoten direnak. “Batzuk zaharrak izaten dira, beste batzuk gazteak eta, kasu batzuetan, baita umeak ere” dio Fernándezek. Langileei asko eragiten diela nabarmendu du: “Inoiz gertatu izan zaigu pertsona bat zaintzen urteak igaro eta eskelaren bitartez jakitea bere heriotzaz”.

Makinekin lan egiten duten enpresen moduan funtzionatzeari utzi behar zaiola uste dute, eta argi dute erakundeak eta azpikontratatutako enpresak ezinbestean moldatu behar direla sektorearen beharrezanetara. Bitartean, sindikalgintzatik borrokan jarraituko dute hitzarmen berriak sinatzeko asmoz, langileen eta erabiltzaileen mesedetan. ●